

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Směrem k evropské politice ozdravení polygrafického odvětví rotačního ofsetu a hlubotisku v Evropě (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2011/C 44/16)

Zpravodaj: **pan GENDRE**

Spoluzpravodaj: **pan KONSTANTINOU**

Dne 16. července 2009 se Evropský hospodářský a sociální výbor v souladu s čl. 29 odst. 2 Jednacího řádu rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Směrem k evropské politice ozdravení polygrafického odvětví rotačního ofsetu a hlubotisku v Evropě.

Poradní komise pro průmyslové změny, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 1. července 2010.

Na 464. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 14. a 15. července 2010 (jednání dne 14. července 2010), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 145 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 7 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský polygrafický průmysl musí čelit obrovským výzvám v důsledku vzestupu internetu jako zdroje informací a reklamy, poklesu počtu čtenářů novin a časopisů i ostré celosvětové konkurence, která se týká určitých produktů tohoto odvětví.

1.2 Co se týče odvětví rotačního ofsetu a hlubotisku, to se nachází v ještě složitější situaci, a to z důvodu výrazně nadměrné výrobní kapacity, již někteří analytici odhadují na 25–30 %. Zpráva IFO Konjunkturtest věnovaná německému polygrafickému průmyslu uvádí, že míra investic do tohoto odvětví sledovala tendence trhu, a z tohoto důvodu je od roku 2008 na ústupu. Roky 2006 a 2007 byly pro polygrafický průmysl poměrně dobrými roky⁽¹⁾. Od roku 2008 se však investiční cykly drží na výrazně nižší úrovni, a to zejména kvůli racionalizaci a zlepšení výrobního řetězce.

1.3 Polygrafický trh trpí nadměrnou kapacitou, k níž se přidávají další faktory důležité pro konkurenceschopnost, jako je atraktivita pro nová média, dovoz z producentů zemí s malými náklady, pokles poptávky. Tato nepříznivá hospodářská situace způsobila pád cen a vyvolala negativní dopady na životní úroveň zaměstnanců.

1.4 Současná finanční krize navíc ztížila možnosti získat úvěr. Stejně jako v mnoha jiných odvětvích tyto negativní tendence zvýšily nutnost snížení výrobních nákladů. Tato situace ovlivnila nedávná vyjednávání o mzdách. Za této obtížné situace vzniká obava, že tiskárny – zejména ty, jež provozují činnost v nejhroženějších segmentech trhu – budou muset přistoupit k restrukturalizaci a masivnímu propouštění.

1.5 Evropská komise zveřejnila v roce 2007 výsledky studie, jež analyzuje faktory konkurenceschopnosti tohoto odvětví. Z tohoto výzkumu vyplynuly návrhy na akční plán pro polygrafický průmysl. EHSV celkově podporuje tyto návrhy, které již podniky začaly uplatňovat a které zůstávají i nadále relevantní. Vítá úspěchy, jichž bylo dosud dosaženo, ale má za to, že potíže tohoto odvětví, silně poznamenané krizí a recesí, která dopadla na všechny členské státy EU, vyžadují nové iniciativy, aby bylo možné řešit výzvy vyvstávající v krátkodobém i střednědobém výhledu.

1.6 EHSV byl informován o tom, že existuje nový společný projekt mezi odbory a zaměstnavateli v tomto odvětví trvající jeden rok, jehož cílem je vymezit mezi sociálními partnery hlavní směry pro sociálně odpovědnou restrukturalizaci podniků. Tento projekt, spuštěný v roce 2009, umožňuje zaměstnavatelům a odborům, aby přistoupily ke společné analýze problémů tohoto odvětví a zahájily úvahy s cílem pokusit se vyřešit tyto problémy koordinovaným postupem. Diskuse by měly být směřovány k vypracování akčního plánu, jehož cílem by bylo snížení nadměrné kapacity odvětví.

1.7 Takový plán by mohl být součástí rámce dlouhodobější průmyslové politiky, která by zohlednila nové modely činnosti polygrafického průmyslu. Na tuto snahu by měla navázat skupina na vysoké úrovni, jež by se skládala ze zástupců průmyslu, odborů a expertů a vznikla by pod záštitou Evropské komise. Skupina by měla za úkol identifikovat změny, které v budoucnu nastanou, a nástroje, které je umožní zvládnout díky transparentnímu systému shromažďování informací.

1.8 Sociální dialog mezi zaměstnavateli a odbory v současnosti existuje pouze na úrovni podniků a států. EHSV žádá Komisi, aby pro toto odvětví jako celek zřídila Evropský výbor pro sociální dialog.

⁽¹⁾ Ifo, Investitionstest, München, Frühjahrgutachten 2008 (Průzkum investic, Mnichov, jaro 2008).

1.9 Program formálního a strukturovaného evropského sociálního dialogu by mohl zahrnovat:

- 1) Úvahy o různých opatření takové povahy, aby byla zachována pracovní místa, a to prostřednictvím odborné přípravy a rekvalifikace spolu se zkrácením a úpravou pracovní doby, využitím zkráceného pracovního úvazku a snahou o vnitřní i vnější mobilitu v rámci podniku či profese.
- 2) Zjištění kroků nutných k přizpůsobení výrobní kapacity poptávce na trhu, aniž by to mělo negativní důsledky pro pracovní podmínky.
- 3) Společné doporučení zástupců zaměstnavatelů a zaměstnanců ohledně hlavních směrů pro dlouhodobé investice s tím, že potřebu nových investic a jejich rozsah lze plně analyzovat pouze v každém podniku zvlášť. Skutečnost, že budou stanoveny prvky vhodné investiční strategie, by měla zajistit získání nových strojů jako náhrady či jako reakce na potřeby trhu, díky nimž by podniky mohly být přiměřeně vybaveny k tomu, aby mohly pracovat efektivně v rámci současných či budoucích omezení.
- 4) Nutnost zavést diagnostiku finanční situace tohoto odvětví shromážděním a konsolidací zveřejněných údajů, aniž by byla porušena důvěrná povaha plánovaných strategických rozhodnutí podniků. Jedná se o absolutní prioritu, aby bylo možné provést lepší analýzu aktuálního „manévrovacího prostoru“.
- 5) Soupis osvědčených postupů v oblasti pracovních podmínek, odborné přípravy a rekvalifikace, s ohledem na přijaté normy evropského sociálního modelu a případné kolektivní smlouvy a dohody.

1.10 EHSV žádá Komisi, aby zřídila odvětvové středisko či odvětvovou radu pro sledování oborů a dovedností v evropském měřítku, která by měla za úkol měřit současné i budoucí potřeby odvětví, a aby pomohla sladit nabídku odborné přípravy s poptávkou. Středisko by podporovalo celoživotní odbornou přípravu i mobilitu a rekvalifikaci pracovníků.

1.11 V bezprostřední budoucnosti EHSV navrhuje, aby příslušná evropská sdružení za finanční a logistické podpory Evropské komise uspořádala konferenci všech zúčastněných stran, na níž by byl proveden společný přehled současného stavu a naznačeny perspektivy k dalšímu postupu, a dále aby financovala nezávislou studii budoucnosti odvětví ve střednědobém a dlouhodobém výhledu. Sociální partneři by mohli mít za úkol navrhnout naléhavá opatření, jež by odvětví zaměřila na udržitelné fungování, a identifikovat možné scénáře jeho vývoje.

1.12 Mohla by se analyzovat činnost zprostředkovatelů, aby se zjistil dopad jejich činnosti na stanovování cen, a podniky by

mohly prostudovat uplatňování specializačních dohod, což by přispělo k lepšímu využití výrobní kapacity díky úsporám z rozsahu a zlepšení výrobních postupů.

1.13 EHSV vyzývá národní i evropské orgány veřejné moci k tomu, aby usnadnily přístup tohoto odvětví k veřejnému financování, zejména prostřednictvím Evropského sociálního fondu, EFRR a Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci, v rámci rozvoje akcí spojených s odbornou přípravou, rekvalifikací a asistencí při mobilitě pracovníků v polygrafickém průmyslu. Vyzývá podniky, aby prozkoumaly možnosti intervence EIB za účelem financování nákupu nových technologií spojených s novými činnostmi, jež budou rozvíjet.

2. Souvislosti

2.1 Vývoj evropského polygrafického průmyslu je úzce propojen s vývojem dodavatelů papíru, inkoustu a tiskařských strojů a svých zadavatelů, kteří se potýkají se svými vlastními potížemi a snaží se je překonat, někteří z nich zejména pomocí koncentrace.

2.2 Tyto obtíže vyplývají ze strukturálních změn zesílených krizí, které probíhají ve způsobech komunikace s rozvojem internetu, jenž postupně proměňuje složky trhu. Dramatický dopad internetu se projevuje v celém hodnotovém řetězci poklesem rozpočtů na reklamu, což bere polygrafickým sdělovacím prostředkům do jisté míry nenahraditelně jejich životně důležité příjmy a má negativní důsledky pro pluralitu informací.

2.3 V případě podniků, které provozují činnost v určitých oblastech produktů, které nepodléhají časovým omezením při svém uvedení na trh (zejména v různých kategoriích knih), mobilizují nové možnosti dopravy a komunikace konkurenci tiskařů v Indii nebo v Číně. Také se zdá, že zprostředkovatelé, kteří se snaží získat co nejnižší ceny, mají větší sklon zadávat objednávky u asijských tiskařů a posilují deflační trend bránící investicím. Spolu s tendencí publikovat katalogy stále častěji online spíše než v tištěné podobě má tento vývoj negativní dopady na evropské odvětví rotačního hlubotisku a ofsetu.

2.4 Podle posledních údajů zveřejněných Eurostatem evropský polygrafický průmysl zahrnuje 132 571 podniků a zaměstnává více než 853 672 zaměstnanců⁽²⁾, přičemž sedm států (Spojené království, Německo, Francie, Itálie, Belgie, Nizozemsko a Španělsko) zaměstnává 80 % celkového počtu zaměstnanců v tomto odvětví v Evropské unii o 25 členských státech. Více než 95 % evropských tiskáren zaměstnává méně než 50 osob, tj. zhruba 60 % celkové zaměstnanosti, avšak nad 250 pracovníků jich zaměstnává méně než 1 %, tj. přibližně 13 % celkové zaměstnanosti. K utvoření podrobnějšího a přesnějšího obrázku o tomto odvětví by však bylo zapotřebí podrobnějších údajů, jež v současné době nejsou k dispozici.

⁽²⁾ La compétitivité des industries graphiques européennes (Konkurenceschopnost evropského polygrafického průmyslu), Evropská komise (2007).

2.5 Toto stanovisko se zaměří především na rotační ofset a hlubotisk, avšak z důvodu vysokého nákladu výtisků nebo publikací do něj nespádá celá problematika tisku deníků a obalového tisku, které jsou vzhledem ke svým produktům považovány za odlišný trh. Mnoho deníků má totiž vlastní tiskárnu a na tento specifický trh vstupuje pouze okrajově. Odvětví rotačního ofsetu a hlubotisku zahrnuje tiskárny produkující velmi vysoké objemy produktů. Rotační ofset a hlubotisk jsou odlišné tiskařské postupy, které vyžadují odlišné stroje. Ofset využívají jak velké podniky (rotační ofset), tak podniky malé (archový ofset). Evropská odvětví ofsetu a hlubotisku dohromady představují 56 % celkového klasického tiskařského trhu v Evropě⁽³⁾. Tyto tiskárny tisknou knihy, telefonní seznamy, katalogy a časopisy, které ze své podstaty zpravidla bývají tištěny ve vysokých nákladech, které se obvykle pohybují od 10 000 do 300 000 výtisků.

2.6 Polovinu produkce tvoří časopisy, druhou především katalogy, reklamní letáky a knihy. Výroba celkově spotřebuje 5 miliónů tun papíru. Většina časopisů v Evropě se tiskne hlubotiskem, stejně jako četné typy obalů. Celková roční kapacita evropského odvětví hlubotisku převyšuje 5 miliónů tun, z toho 80 % připadá na pouhých 5 zemí. Celkový počet rotaček v Evropě je 222.

2.7 V Evropě je odvětví rotačního ofsetu a hlubotisku charakterizováno existencí velkých tiskáren, a to jak u rotačního ofsetu (okolo 30 tiskáren), tak u hlubotisku (okolo 25 tiskáren). Navzájem si konkurují, protože chtějí při stále se snižující celosvětové poptávce vylepšit svůj podíl na trhu. V posledních letech musí hlubotisk čelit větší konkurenci ze strany ofsetu. Podniky jsou vystaveny čím dál silnějšímu tlaku; sociální partneři stojí před nutností vyjednat restrukturalizace a přitom se pokusit zachovat co největší počet pracovních míst, pracovní podmínky i mzdy.

3. Příčiny

3.1 Obtíže, jimž čelí evropský polygrafický průmysl jako celek, jsou ještě vážnější v případě odvětví rotačního ofsetu a hlubotisku, který utrpěl přímý zásah problémy strukturální i konjunkturní povahy současně, jako jsou: celosvětový rozvoj odvětví médií a růst internetu, které zmenšují trh s tištěnými produkty v oblasti informací, nadměrná kapacita a nadměrné investice a koncentrace.

3.2 Globální vývoj odvětví médií

3.2.1 Objem výroby by měl v nadcházejících letech nadále klesat, a to z důvodu rozvoje publikací online, reklamy na internetu a změn, které tento vývoj vyvolává v chování čtenářů.

⁽³⁾ La compétitivité des industries graphiques européennes (Konkurenceschopnost evropského polygrafického průmyslu), Evropská komise (2007).

V posledních pěti letech se potvrdila tendence k poklesu výroby telefonních seznamů a katalogů. Tato výroba má však pro evropský rotační ofset a hlubotisk zásadní význam. Pokud tato tendence bude pokračovat, dojde k dalším restrukturalizacím, nastanou nové fúze a budou uzavřeny další závody a zrušena další pracovní místa.

3.2.2 V posledních deseti letech zaznamenal sektor časopisů „sestupnou tendenci, která se projevuje poklesem prodeje a snižováním cen“⁽⁴⁾. Dále byl podle Intergrafu mezi roky 2001 a 2004 zaznamenán pokles ve čtyřech ze šesti hlavních zemí jako hlavních producentů časopisů, vyjma Španělska a Itálie, kde došlo k mírnému nárůstu. Novější údaje ukazují, že italský a španělský trh je v současnosti v poklesu. V Itálii v roce 2009 poklesly investice do reklamy v periodikách o 28,7 % (Nielsen) a produkce časopisů klesla o 10,5 % (Istat). Tato tendence přetrvává doposud a bude pokračovat tak dlouho, dokud bude odvětví vykazovat nadměrnou kapacitu. S tím, jak se podniky zaměřují na specializovanější cílové skupiny zákazníků s cílem zvýšit prodeje, zadávají objednávky na nižší náklady výtisků, což má následný negativní dopad na rotační ofset a hlubotisk, jež mohou ušetřit výrobní náklady pouze při velmi vysokých nákladech výtisků.

3.2.3 Vydavatelské skupiny, které produkují deníky, snížily počet titulů z důvodu úbytku čtenářů. Ve Spojeném království tak v roce 2008 bylo zrušeno na 53 titulů, především týdeníků distribuovaných zdarma. Některé skupiny rozvíjejí nabídky spojující předplatné tištěných publikací a publikací online, čímž se snaží dosáhnout vzájemného doplňování těchto dvou forem šíření informací a reklamy. Tento postup by mohl přispět ke zpomalení propadu tohoto odvětví a možná i usnadnit „přeřazení“ některých zaměstnanců, třebaže v této fázi to lze zatím stěží s jistotou tvrdit.

3.2.4 Papír představuje v Evropě více než polovinu nákladů na tisk a protože tiskárny nakupují papír individuálně, jen obtížně bojují proti hromadným nákupům, které jsou praktikovány v jihovýchodní Asii. V čerstvě vydané zprávě odhaduje společnost *Stationers' and Newspaper Makers' Company*, že do roku 2020 dojde k poklesu poptávky po novinovém papíru o polovinu (56 %). Tatáž zpráva uvádí, že poptávka po časopisech by měla poklesnout zhruba o třetinu z důvodu nárůstu internetových vydání a dopadů na reklamu, bez ohledu na dopad digitálních médií na sektor obchodně zaměřených časopisů⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ La compétitivité des industries graphiques européennes (Konkurenceschopnost evropského polygrafického průmyslu), Evropská komise (2007).

⁽⁵⁾ The Future of Paper and Print in Europe (Budoucnost papíru a tisku v Evropě), *Stationers' and Newspaper Makers' Company* (2009).

3.2.5 V minulosti mívala vydavatelství vlastní tiskárny, které tiskly jejich tituly. V posledních deseti letech řada z nich tato aktiva prodala a soustředí se pouze na svoji hlavní činnost. Vydavatelé s vlastní tiskárnou jsou tak dnes vzácností. Své tiskové zakázky navíc svěřují (někdy prostřednictvím služeb zprostředkovatelů) tiskaři, který nabídne nejnižší cenu, a tato tendence způsobuje další tlak na tiskárny a dále prohlubuje potíže už tolik oslabeného odvětví. Nadměrná kapacita umožňuje velkým a mocným vydavatelstvím prosazovat snížení nákladů, což zmenšuje marže tiskáren a negativně působí na výši odměn zaměstnanců.

3.2.6 Podobný tlak na výrobní ceny svých produktů vyvíjejí také vydavatelé katalogů a periodik. Vzhledem k silnému konkurenčnímu boji o každou zakázku se většina polygrafických podniků snaží snížit náklady pomocí snížení mzdových nákladů na zaměstnance, což vede ke zhoršení pracovních podmínek.

3.2.7 Současná finanční krize má zničující dopad na možnosti tiskáren získat úvěr, protože jsou v bankách znehodňovány v důsledku špatné pověsti tohoto odvětví. Kromě toho způsobuje omezení rozpočtu na reklamu, čímž snižuje objem činnosti tiskáren.

3.2.8 Stručně řečeno, přestože by to bylo žádoucí, zdá se, že pro tiskárny je obtížné diverzifikovat svoji činnost – většina z nich nemá v současnosti na to, aby investovala (zejména do prací před zahájením tisku), a to z důvodu nedostatku finančních prostředků a dostupných prostor.

3.2.9 Na druhou stranu se zdá, že malé a střední výrobní jednotky se dokáží strukturálním změnám a konjunkturálním obtížím snadněji přizpůsobit, a to z toho důvodu, že jejich výrobní způsoby jsou flexibilnější a snáze zohledňují potřeby rozmanitější skladby zákazníků. V budoucnu by mohly tyto podniky přispět k opětovnému profesnímu začleňování stěží odhadnutelného počtu zaměstnanců velkých podniků, kteří přijdou o zaměstnání.

3.3 Nadměrná kapacita a nadměrné investice

3.3.1 Růst nadměrné kapacity⁽⁶⁾ na evropském trhu rotačního ofsetu a hlubotisku, jenž vyplývá jak z poklesu poptávky na evropském trhu, tak nadměrných investic, má negativní dopad na již tak nízké marže podniků. Tam, kde již k tomu došlo, však nyní roste skutečné riziko, že začnou být přijímána drakoničtější opatření ke snížení nákladů jako zoufalý pokus o udržení marží nebo o přežití. Existuje řada podniků, které jsou nuceny akceptovat prodejní ceny, jež jsou nižší než jejich úplné vlastní náklady, aby omezily ztráty.

⁽⁶⁾ Gennard, J. The Impact of the financial crisis on the European graphical industry (Dopad finanční krize na evropský polygrafický průmysl) (2009).

3.3.2 Podle studie provedené organizací *UNI Europa Graphical* se produkce tiskáren v tomto odvětví v roce 2008 vrátila k objemu z roku 2004⁽⁷⁾. Navzdory této nepříznivé konjunktuře zakoupily evropské hlubotiskové tiskárny v letech 2005 až 2008 28 nových strojů. Tyto investice jistě částečně reagovaly na určité strategie spojené například s nutností obměny vybavení, reakce na nové požadavky trhu i na potřebu získat další kapacity, aby bylo možné efektivněji reagovat na případné náporů produkce. Tyto stroje dokážou vyrobít výtisky efektivněji, čímž dále zvyšují nadměrnou kapacitu sektoru, která podle odhadů dosahovala před krizí 15–20 %⁽⁸⁾. Dnes za krize se nadměrná kapacita pohybuje okolo 25 až 30 %.

3.3.3 Podle německé odborové organizace *Ver.di* rozšíření kapacity tiskáren v Evropě zvýšilo konkurenční tlaky, které se ukázaly jako zničující. Její analýza mimo jiné uvádí, že tyto investice pouze zvýšily tlaky na snižování nákladů a potírání konkurentů na trhu, což se již projevilo masivním propouštěním.

3.3.4 Nadměrná kapacita a nadměrné investice již přivedly určitý počet tiskáren k bankrotu. Jedna z nich, *Quebecor World*, byla jednou z hlavních tiskáren v oblasti polygrafického průmyslu v Evropě, s 20 000 zaměstnanci po celém světě. V roce 2008 *Quebecor World* vstoupil do likvidace z důvodu příliš tvrdé konkurence a rostoucího využití digitálního tisku. V roce 2009 společnost vyrovnala své dluhy a nadále působí pod názvem *World Color*; evropské aktivity podnik předal investičnímu fondu jménem *HHBV*. Kromě těchto bankrotů řada společností reaguje na potíže fúzí, což je proces, který vedl k rozsáhlým restrukturalizacím v celém odvětví a rovněž způsobil ztráty pracovních míst.

3.3.5 Stejně jako v řadě dalších odvětví měla hospodářská krize závažné dopady na vyjednávání o mzdách probíhající v roce 2009. I když je pracovní místo zachováno, mají silné tlaky vyvíjené na pracovníky z důvodu snížení nákladů na pracovní sílu negativní dopad na pracovní podmínky i na odměny. Kolektivní jednání vedla roce 2009 k průměrnému poklesu kupní síly pracovníků v evropském polygrafickém průmyslu o 0,9 %⁽⁹⁾. Rozšíření trhu přispělo k roztočení negativní spirály cen a nákladů na pracovní sílu a k rozjitření konkurenčního prostředí.

3.4 Koncentrace

3.4.1 V posledních letech se snížil počet výrobců papíru, inkoustu a tiskařských strojů, což přineslo zvýšenou koncentraci a silnější postavení pro dodavatele, kteří tak mohou snáze prosazovat vlastní podmínky.

⁽⁷⁾ Evropská konference odvětví hlubotisku a ofsetu, 16.–20. března 2009, Verona (Itálie).

⁽⁸⁾ Tamtéž.

⁽⁹⁾ Zpráva organizace *UNI Europa* o kolektivních smlouvách, J. Gennard (2009).

3.4.2 V nedávné studii o evropském polygrafickém průmyslu se uvádí, že „nadměrné kapacity, nadměrné investice, slabá poptávka, nižší ceny výrobků, klesající obrat a rostoucí konkurence na trhu“ způsobily fúze, akvizice a nové úpadky⁽¹⁰⁾.

3.4.3 Fúze a akvizice po sobě zanechaly větší podniky s ještě silnějším odhodláním potírat konkurenci. V roce 2005 tak fúzí polygrafických aktivit mediálních skupin Bertelsmann, Gruner + Jahr a Springer vznikla největší hlubotiskárna v rámci polygrafického průmyslu v Evropě. Kromě toho se číslem dvě evropského hlubotisku stala skupina Schlott AG, a to díky akvizicím podniků (REUS Plzeň, CZ) a vázacích a tiskařských závodů (Biegelaar, NL) v letech 2006 a 2007. Na počátku roku 2008 převzala nizozemská investiční skupina evropské polygrafické aktivity *Quebecoru*. Posílit své postavení na trhu chce hledáním partnerů také britská skupina *Polestar*.

4. Výhled do budoucna

4.1 Všechny uvedené obtíže staví odvětví evropského rotačního ofsetu a hlubotisku do nelehké pozice, která by nemusela v dlouhodobém měřítku zůstat bez následků, pokud odpovědní činitelé a ostatní zúčastněné strany nebudou urychleně a koordinovaně jednat. Všichni sociální partneři dospěli k závěru, že chce-li si toto odvětví zajistit dlouhodobý udržitelný rozvoj, je nutno je reorganizovat a restrukturalizovat. Je pravděpodobné, že v nadcházejícím desetiletí dojde k dalším racionalizacím, jež budou provázet hromadná propouštění. Proto sociální partneři odhadují, že již nyní je zapotřebí přijmout opatření, jejichž cílem bude zvládnout současnou krizi v odvětví a řídit její další průběh co nejlépe v zájmu zaměstnavatelů a zaměstnanců. Krize je nadto natolik vážná, že odbory v současné době studují její dopady a snaží se formulovat konstruktivní strategie, jejichž cílem je udržet zaměstnanost, připravit rekvalifikační programy, zabránit zhoršení pracovních podmínek a zachovat vyšší mezd.

4.2 Evropská komise v roce 2007 společně s profesními sdruženími přednesla návrh akčního plánu pro polygrafický průmysl, který obsahuje šest bodů.

- 1) Pomoc dynamice evropskému tiskařskému průmyslu na globalizovaném trhu
 - a) Partnerství a aliance
 - b) Řízení výrobních nákladů
- 2) Rozvoj služeb s vysokou přidanou hodnotou pro zákazníky
- 3) Lepší odborná příprava

⁽¹⁰⁾ Zpráva organizace UNI Europa o kolektivních smlouvách, J. Gennard (2008).

4) Posílený evropský referenční rámec – standardizace a harmonizace

5) Větší koordinace snah o výzkum a inovace

6) Zlepšení image polygrafického průmyslu.

EHSV celkově podporuje tento návrh, který je stále vysoce aktuální, a vítá úspěchy, jichž bylo dosud dosaženo. Má však za to, že vzhledem k potížím tohoto odvětví, silně vystupňovaným krizí a recesí, ke kterým došlo ve všech členských státech EU, by měla být naléhavě přijata určitá opatření, aby se tomuto odvětví napomohlo s řešením výzev, které v krátkodobém výhledu vyvstávají.

4.3 Finanční krize kromě toho zvýšila naléhavost plánované a koordinované reakce sociálních partnerů. Více než kdy předtím vyvstává naléhavá potřeba definovat skutečnou evropskou průmyslovou politiku, která by se opírala o obsah návrhu Komise. Není žádoucí, aby docházelo k dalšímu stupňování procesu koncentrace nad nezbytnou míru, i když je nutné navrhnout konsolidaci a řídit přeměny, včetně zkrácení pracovní doby, a to tak, aby byl zachován co největší počet pracovních míst a byly stanoveny efektivní způsoby rekvalifikace a vnitřní i vnější mobility. V souladu s nařízením (ES) č. 2658/2000, jehož přezkum probíhá, by se mělo usilovat o specializační dohody mezi podniky se společným podílem na trhu menším než 20 %, jejichž cílem je zlepšit výrobní postupy a pomoci jejich přežití pomocí úspor z rozsahu.

4.4 Činnost zprostředkovatele by se mohla stát předmětem studie, aby se určilo, jaký vliv má na tvorbu cen. Zásada volné a nepokřivené konkurence se musí prosazovat v souladu s pracovními normami a přiměřenými mzdovými požadavky a kolektivními smlouvami a dohodami všude, kde v EU existují.

4.5 Nadměrnou kapacitu odvětví je nutné snížit koordinovaným postupem. Ve všech zemích a na všech úrovních je třeba rozvíjet sociální dialog a kolektivní vyjednávání, aby byla restrukturalizace řízena na základě sociálně přijatelných hlavních směrů. Kromě toho závažnost problémů, kterým toto odvětví čelí, si žádá přípravu odpovídajících řešení, k jejichž přípravě je naléhavě nutné nastolit formální a strukturovaný sociální dialog. EHSV připomíná, že projevem odvětvového sociálního dialogu může být přijetí stanoviska, společného prohlášení, hlavních směrů, kodexu chování, charty nebo dohody.

4.6 K zachování zdravého a prosperujícího odvětví rotačního ofsetu a hlubotisku v Evropě i do budoucna je nezbytná finanční a logistická podpora Evropské komise. EHSV vybízí podniky, aby požádaly o intervenci dostupné evropské pomoci, zejména prostřednictvím Evropského sociálního fondu, EFRR, Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci a Evropského fondu pro výzkum a inovace. Dále by bylo žádoucí zhodnotit možnosti intervence Evropské investiční banky za účelem financování přizpůsobení podniků činností,

jež vyžadují nové technologie. Jediným cílem využívání různých systémů podpory, které je jinak žádoucí, musí být usnadnění přeměn, ne nepřímé financování přemísťování podniků.

4.7 V nejbližší době EHSV navrhuje čtyři iniciativy:

4.7.1 Vytvoření reflexní skupiny na vysoké úrovni, jež by se skládala ze zástupců průmyslu, zaměstnanců a vědců a jejímž úkolem by bylo lepší vyhodnocení podoby, jakou by mohl polygrafický průmysl ve střednědobém výhledu mít, a předložení návrhů na nový model podniku, který bude muset vzniknout.

4.7.2 Uspořádání konference všech zúčastněných stran, na níž by byl proveden společný přehled současného stavu a naznačeny perspektivy k dalšímu postupu v krátkodobém výhledu. Sociální partneři by mohli mít za úkol identifikovat

možné scénáře vývoje tohoto odvětví a navrhnout naléhavá opatření, která by zaměřila trh na udržitelné fungování.

4.7.3 Vypracování nezávislé studie financované Komisí v rámci evropského odvětvového sociálního dialogu, jejímž cílem by bylo objasnit střednědobou a dlouhodobou budoucnost odvětví, zejména s ohledem na nové technologie, vývoj chování spotřebitelů a strategie dodavatelů a zadavatelů.

4.7.4 Vytvoření odvětvového střediska či odvětvové rady pro sledování oborů a dovedností, jež by podávalo přehled současných a budoucích profesí. Podrobné poznatky o požadovaných dovednostech jsou nezbytným předpokladem definice vhodných vzdělávacích a rekvalifikačních politik.

4.8 Pro účely efektivního monitorování vývoje odvětví by Komise měla zavést systém sběru spolehlivých informací a dat s možností konzultace zúčastněných stran.

V Bruselu dne 14. července 2010.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Mario SEPI